Keramika bei jos dirbiniai

Darba parangė: Vytautas Stankevičius

Keramika

- Keramika (gr.keramike – keramos – molis) tai taikomosios dekoratyvinės dailės šaka. Keramikos dirbiniai, tai dirbiniai degti iš molio ir jo mišinių su kitais neorganiniais junginiais. Gamybos ciklą sudaro žaliavos parengimas, formavimas, džiovinimas ir degimas. Pagal paskirtį būna statybinė arba architektūrinė keramika (plytos, čerpės, kokliai, apdailos plytelės) ir dailioji keramika: buitinė (įvairūs indai, žaislai ir kt.) ir dekoratyvinė (vazos, pano, sienelės, skulptūrinė plastika). Keramikos dirbiniai lipdomi rankomis, žiedžiami arba presuojami gipso formose, po to deginami. Dirbinių paviršius šlifuojamas, poliruojamas, dažomas, lakuojamas, vaškuojamas, puošiamas glazūra, sgrafitu, reljefiniais arba tapybiniais elementais, figūrinėmis kompozicijomis.

KERAMIKINIAI INDAI

- Keramikos istorija siekia gilią senovę. Tai vieni iš pirmųjų žmogaus dirbinių. Keramika atsirado mezolito ir neolito laikotarpiais. Iš pradžių keramikos dirbiniai buvo lipdomi rankomis ir žiedimo ratų pagalba. Atsiradus žiedimo ratui trečiajame tūkstantmetyje prieš mūsų erą, pradėti gaminti indai su plonesnėmis sienelėmis. Buvo daromos įvairios gyvūnų ir žmonių figurėlės, indai maistui ir vandeniui laikyti. Senovėje iš molio buvo gaminamos čerpės ir plytos.

Keramikinės statulos

- Pagrindinės dailiosios keramikos rūšys: majolika, akmens masė, fajansas, terakota, porcelianas.
  Majolika (it.maiolica) - fajansui artima keramikos rūšis; degto molio dirbiniai (buitiniai ir dekoratyviniai indai, vazos, skulptūrėlės, apdailos plytelės, kokliai), dengti skaidria (pusiau majolika) arba neskaidria alavo glazūra (tikroji majolika). Tikrosios majolikos dirbinių dekoras dažniausiai tapyti ornamentai ir kompozicijos kuriamos ant neskaidrios glazūros. Pusiau majolika tapyti, sgrafito, reljefiniai ornamentai ir kompozicijos ant angobo, vėliau dengiama spalvota ir

Keramikinei namai

Fajansas – tai baltojo molio su tam tikromis priemaišomis gaminiai padengti nepermatoma glazūra. Fajanso pavadinimas kilęs iš Italijos miesto pavadinimo Fuenco, ten buvo gaminami fajenso gaminiai (indai, apdailos plytelės, architektūrinės detalės). Naudojamos tos pačios medžiagos ir panaši taikoma technologija, kaip ir porceliano gamyboje. Fajansas yra trijų rūšių: kalkinis, molinis, kietasis. Labiausiai paplitęs kietasis. Iš jo gaminami buitiniai indai, santechnikos įrenginiai. Pirmą kartą fajansas išdegamas 1250 – 1280º C temperatūroje, po to su glazūra 1050 – 1150º C temperatūroje. Ir po to su antglazūriais dažais 600 – 900º C. Panašūs į fajansą gaminiai buvo žinomi Senovės Egipte, IV – V a. Kinijoje, vėliau Irane, Korėjoje, Japonijoje. Fajansas Europoje pradėtas gaminti XVI a. viduryje Prancūzijoje.

KERAMIKINĖS LĖKŠTĖS

- **Porcelianas** laikomas aukščiausios rūšies keramika. Šukė balta sukepusi ir persišviečianti, beveik nelaidi vandeniui. Pagal masės sudėtį porcelianas būna kietasis arba minkštasis. Kietasis porcelianas degamas prieš glazūravimą 1000º C temperatūroje, o su glazūra 1350 – 1450º C temperatūroje, o minkštasis 1350 – 1450º C. Taip pat yra kaulo arba fosfatinis porcelianas, į jo sudėtį dedama 20 – 60% kaulų pelenų. Fritiniame porceliane mažai plastinių medžiagų, todėl dedama klijų. Neglazūruotas porcelianas vadinamas parianu. Degamas jis šiek tiek pasiglazūruoja, linkęs deformuotis.

Keramikinis servisas

- **Akmens masė** – sukepęs molio ir kitų uolienų mišinys. Būna baltos, pilkos, geltonos arba rudos spalvos. Dėl savo taurumo ir gražios spalvos naudojamas ir meninėje keramikoje. Toks gaminys gali būti ir neglazūruotas nes beveik nelaidus vandeniui.
- Terakota (it. Terra cotta – degta žemė) – žemos deginimo temperatūros, poringa, natūralios molio spalvos keramika. Kartais terakota gludinama, dengiama keramikiniu laku arba spalvinama angobu. Terakota nuo seno naudojama buityje (lipdyti, žiesti indai), architektūroje (Mesopotamijos, Graikijos, etruskų, Vid. Azijos šalių pastatų puošyba). Kuriamos terakotinės skulptūros – etruskų, senovės graikų Tanagros skulptūrėlės, senovės Indijos ir Kinijos statulėlės, šiais laikais smulkioji skulptūra ir reljefai..

Keramikinės vazos

- **Raku** (jap. „gėrėtis, jausti malonumą“) yra specialus deginimo būdas. Pasak japonų legendos, japonų keramikos meistras Tanaka Chojiro imperatoriaus buvo apdovanotas auksiniu antspaudu su hieroglifu „raku“, taip ir pasivadino jo kūrėjas. Raku technika naudojama indams skirtiems arbatai gaminti. Tradiciniai keramikiniai dirbiniai gaminami iš molio, kuris dengiamas glazūra ir išdegamas. Įkaitęs iki raudonumo gaminys dedamas į pjuvenas, o po to į vandenį, kad glazūra suskilinėtų. Raku Lietuvoje atsirado XX a.

Keramikinės vazos

- Taip pat yra gaminama ir sintetinė keramika, tai ekologiškai švari spalvota keramika.